

Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка малого бізнесу

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

бакалавр

молодший бакалавр,
бакалавр чи магістр

року набору

2020

курсу

2

номер курсу, на якому викладається дисципліна

форма навчання

денна, заочна

форма навчання

статус дисципліни

вибіркова

Харків, 2021 рік

Розробник:

Дяченко Катерина Сергіївна,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку,
кандидат економічних наук

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Програму розроблено на підставі силабусу навчальної дисципліни,
затвердженого на засіданні методичної ради інституту

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,

протокол від 17.05.2021 р. № 7.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань, вмінь та фахових компетенцій у сфері створення, розвитку, ефективного господарювання у сфері малого бізнесу та оцінки результатів його діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є господарська діяльність підприємств малого бізнесу у сучасній економіці України.

Навчальна дисципліна передбачає знання основ економіки та планується до вивчення здобувачами ступеня вищої освіти бакалавр на 2 курсі.

Мова викладання – українська.

У результаті вивчення дисципліни студент має

знати:

- організаційно-правові форми підприємництва, що діють в Україні;
- види малих підприємств за організаційно-правовими формами;
- види організаційних структур управління малими підприємствами;
- основні принципи організації науково-дослідного процесу в малих підприємствах;
- теоретичні аспекти фінансової діяльності малих підприємств;
- методику розрахунку показників економічної ефективності діяльності малих підприємств;

вміти:

- визначати та класифікувати малі підприємства за організаційно-правовими формами;
- розробляти техніко-економічне обґрунтування створення малого підприємства;
- розробляти пакет необхідних документів для державної реєстрації малого підприємства;
- здійснювати державну реєстрацію малого підприємства;
- розробляти пакет документів для внутрішнього користування на підприємстві (штатний розпис, положення про організацію та оплату праці, порядок розподілу прибутку);
- аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства, робити висновки та пропозиції;
- здійснювати розрахунок економічної ефективності малих підприємств.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття і види господарювання в Україні. Комерційна і некомерційна господарська діяльність. Суб'єкти господарювання. Суб'єкти малого підприємництва. Поняття “мале підприємство”. Критерії віднесення підприємств до малих. Принципи функціонування малих підприємств, функції та цілі їхньої діяльності. Переваги і недоліки малих підприємств. Організаційно-правові форми малих підприємств. Порядок створення та державна реєстрація малих підприємств. Основні сфери діяльності малих підприємств. Пріоритетні напрями та тенденції розвитку малих підприємств в Україні.

Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни

Соціально-економічна роль сектору малого підприємництва в економіці країни: концептуальні засади та існуючий стан. Завдання і принципи господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Фактори формування і розвитку сектору малого підприємництва. Місце малого бізнесу в економіці (галузево-секторальний аспект).

Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності

Необхідність, напрями, засоби та ефективність державної підтримки і регулювання підприємницької діяльності. Вітчизняна інституційна база підтримки і регулювання підприємницької діяльності: функції та завдання. Самоорганізація малих підприємств як ефективна форма регулювання підприємницької діяльності підприємницької діяльності: функції та завдання. Особливості та переваги зарубіжного досвіду державної підтримки і регулювання сектору малого підприємництва.

Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства

Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства. Фінансово-кредитна підтримка розвитку малих підприємств у зарубіжних країнах. Основні форми державної фінансової підтримки малих підприємств в Україні. Особливості та принципи кредитування малих підприємств. Іпотека, лізинг, факторинг як субститути позикового фінансування.

Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу

Засади податкової політики у секторі малого підприємництва. Напрями

впливу і завдання суб'єктів податкової політики у контексті активізації сектору малого підприємництва. Ефективність системи оподаткування господарської діяльності малих підприємств. Напрями вдосконалення податкової політики з урахуванням позитивного закордонного досвіду.

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства

Система інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування малого підприємства. Звітність як система узагальнених і взаємопов'язаних економічних показників поточного обліку. Основні види звітності малих підприємств. Зміст та структура фінансової звітності малого підприємства. Методи і види обробки інформації фінансових звітів у господарській практиці малих підприємств.

Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві

Сутність, значення та мета організації праці на малому підприємстві. Особливості праці та регулювання трудових відносин на малому підприємстві. Організація оплати праці на малому підприємстві. Зміст та призначення тарифної системи оплати праці. Соціально-економічна сутність і організація преміювання працівників малих підприємств. Соціальне обслуговування працівників малих підприємств.

Тема 8. Капітал малого підприємства

Економічна сутність, склад і класифікація капіталу малого підприємства. Особливості та принципи формування капіталу малого підприємства. Поняття структури капіталу та її оптимізації. Вартість капіталу малого підприємства та основні сфери його використання. Стратегія управління капіталом малого підприємства

Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства

Суть та значення інвестицій у малому бізнесі. Інвестиційна діяльність малого підприємства. Фінансові ресурси як важливий фактор інвестиційної діяльності підприємства. Джерела засобів фінансування малих підприємств. Інвестиційна привабливість як складова аналізу інвестиційної діяльності підприємства. Критерії оцінки ефективності інвестицій у практиці інвестиційного проектування на малих підприємствах. Інновації в малому бізнесі та їх класифікація. Інноваційна діяльність малого підприємства. Політика стимулювання інноваційної діяльності за групами суб'єктів малого підприємництва. Зарубіжний досвід застосування інноваційних систем у малому бізнесі.

Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства

Економічний зміст, класифікація та джерела утворення доходів малого підприємства. Економічна природа та напрями витрат малого підприємства. Показники, що характеризують обсяг, склад і рівень доходів та витрат малого підприємства. Стратегія управління доходами та витратами малого підприємства.

Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства

Прибуток малого підприємства, його економічний зміст, формування і використання. Оцінка прибутковості та ділової активності. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості. Фінансове планування діяльності малого підприємства.

Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства

Завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану малого підприємства. Зміст аналізу фінансового стану малого підприємства. Методика аналізу фінансової стійкості малого підприємства. Поняття ліквідності малого підприємства. Визначення ліквідності балансу. Розрахунок та аналіз основних показників ліквідності. Поняття та ознаки платоспроможності малого підприємства. Показники оцінки платоспроможності та методика їх аналізу.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання	14	2		2		10							14					14						
Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни	14	2		2		10							14					14						
Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності	14	2		2		10							14					14						
Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства	14	2		2		10							16			2		14						
Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу	14	2		2		10							16	2				14						
Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства	14	2		2		10							14					14						
Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві	18	4		4		10							16	2				14						
Тема 8. Капітал малого підприємства	20	4		4		12							16			2		14						
Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства	16	2		2		12							14					14						

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства	14	2		2		10						16			2		14							
Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства	14	2		2		10						14					14							
Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства	14	2		2		10						16	2				14							
Усього годин / кредитів ECTS	180/ 6	28		28		124						180/ 6	6		6									

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5805>, <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5809>.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання

1. Переваги і недоліки малих підприємств.
2. Основні сфери діяльності малих підприємств.
3. Пріоритетні напрями та тенденції розвитку малих підприємств в Україні.

Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни

1. Фактори формування і розвитку сектору малого підприємництва.
2. Місце малого бізнесу в економіці (галузево-секторальний аспект).

Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності

1. Самоорганізація малих підприємств як ефективна форма регулювання підприємницької діяльності підприємницької діяльності: функції та завдання.
2. Особливості та переваги зарубіжного досвіду державної підтримки і регулювання сектору малого підприємництва.

Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства

1. Основні форми державної фінансової підтримки малих підприємств в Україні.
2. Особливості та принципи кредитування малих підприємств. Іпотека, лізинг, факторинг як субститути позикового фінансування.

Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу

1. Ефективність системи оподаткування господарської діяльності малих підприємств.
2. Напрями вдосконалення податкової політики з урахуванням позитивного закордонного досвіду.

Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства

1. Зміст та структура фінансової звітності малого підприємства.
2. Методи і види обробки інформації фінансових звітів у господарській практиці малих підприємств.

Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві

1. Соціально-економічна сутність і організація преміювання працівників малих підприємств.

2. Соціальне обслуговування працівників малих підприємств.

Тема 8. Капітал малого підприємства

1. Вартість капіталу малого підприємства та основні сфери його використання.
2. Стратегія управління капіталом малого підприємства.

Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства

1. Інновації в малому бізнесі та їх класифікація.
2. Інноваційна діяльність малого підприємства.
3. Політика стимулювання інноваційної діяльності за групами суб'єктів малого підприємництва.
4. Зарубіжний досвід застосування інноваційних систем у малому бізнесі.

Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства

1. Стратегія управління доходами малого підприємства.
2. Стратегія управління витратами малого підприємства.

Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства

1. Роль та значення фінансового планування в діяльності малого підприємства.

Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства

1. Завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану малого підприємства.
2. Зміст аналізу фінансового стану малого підприємства.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5805>, <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=5809>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	<i>Тема 1. Мале підприємство як суб'єкт господарювання</i>		
	Підготовка доповіді та участь у обговоренні	1	1
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.2	<i>Тема 2. Місце малого бізнесу в економіці країни</i>		
	Підготовка доповіді та участь у обговоренні	1	1
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.3	<i>Тема 3. Державна підтримка та регулювання підприємницької діяльності</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	1	1
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.4	<i>Тема 4. Поняття фінансових ресурсів та фінансово-кредитної бази функціонування малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	1	1
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.5	<i>Тема 5. Податкова політика країни та її вплив на активізацію малого бізнесу</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	1	1
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.6	<i>Тема 6. Інформаційно-аналітичне забезпечення функціонування малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.7	<i>Тема 7. Мотивація, організація та оплата праці на малому підприємстві</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	1	1
	Тестування на Порталі	2	2
1.8	<i>Тема 8. Капітал малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.9	<i>Тема 9. Інвестиційно-інноваційна активність малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.10	<i>Тема 10. Доходи і витрати малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.11	<i>Тема 11. Фінансові результати діяльності та економічна ефективність функціонування малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.12	<i>Тема 12. Оцінка фінансового стану малого підприємства</i>		
	Виконання розрахункових (ситуаційних, ігрових) завдань на заняттях і в позаурочний час	2	2
	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення (складання схемо-конспекту)	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20	20
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	10
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10	10
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основні джерела інформації

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 387 с.
2. Економіка підприємства : навчальний посібник / Л. О. Болтянська, Л. О. Андреева, О. І. Лисак. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
3. Сахно, Є. Ю. Менеджмент малих та середніх підприємств [Текст] : навч. посібник / Є. Ю. Сахно, С. І. Пономаренко, М. С. Дорош. – Київ : Кондор, 2015. – 342 с.

6.2. Додаткові джерела інформації

4. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : навчальний посібник / Л. Г. Мельник. – Київ : Ліра-К, 2015. – 876 с.
5. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навчальний посібник / Н. М. Яркіна – Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.
6. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 25.05.2021 р. – Назва з екрана.
7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Станом на 25.05.2021 р. – Назва з екрана.